

Skötselplan för naturreservatet Herröknanäs

Skötselplanen grundar sig på studier av äldre källmaterial, naturvärdesinventeringar samt fältbesök i reservatet 1998-1999. Skötselplanen är översiktlig och gäller utan tidsbegränsning. En översyn av skötselplanen bör göras senast om 10 år för att bedöma behovet av en revidering. Skötselplanen har upprättats av länsstyrelsen i Södermanlands län.

Innehållsförteckning

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. SYFTET MED NATURRESERVATET
2. ADMINISTRATIVA DATA
3. VÄRDEBESKRIVNING OCH BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN
 - 3.1 Kulturhistoria och markanvändning
 - 3.2 Spår i landskapet
 - 3.3 Naturvärden
 - 3.4 Nuvarande markanvändning
 - 3.5 Anordningar för friluftslivet
 - 3.6 Tillgänglighet
 - 3.7 Slitage- och störningskänslighet
 - 3.8 Tillsyn
 - 3.9 Information
 - 3.10 Litteratur

B. PLANDEL

- 4 Disposition och skötsel av mark och vatten
 - 4.1 Övergripande mål
 - 4.2 Områdesindelningar och skötsel
 - 4.3 Riktlinjer för skötsel av olika markslag
 - 4.4 Behandling av skötselområden

2001-06-15

231-4790-2000

5. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

5.1 Övergripande mål

5.2 Åtgärder och skötsel

6. TILLSYN

7. JAKT OCH FISKE

8. UPPFÖLJNING

9. EKONOMI OCH SKÖTSEL

9.1 Skötselfrågor

9.2 Ekonomi

KARTA

1. Indelning i skötselområden

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Syftet med naturreservatet

De natur- och kulturmiljövärden som finns på Herröknäs är ett resultat av en lång, kontinuerlig och traditionsenlig slåtter- och beteshävd. De natur- och kulturmiljövärden som skall bevaras är, i ett historiskt perspektiv, representativa för ett sörmländsk herrgårdsskapskap. Området är natur- och kulturhistoriskt värdefullt genom den stora förekomsten av månghundraåriga lövträd, är zoologiskt värdefullt som biotop för bland annat sällsynta djurarter, främst vedlevande insekter. Området är också botaniskt intressant genom förekomsten av äldre naturliga fodermarker, inslag av en krävande lundflora samt epifytiska lavar knutna till de gamla lövträden.

Inom ängs- och naturbetesmarkerna syftar beslutet till att bevara:

1. den höga artrikedomen och arttäthet som är kännetecknande för välhävdade vegetationstyper i de sörmländska ekhagmarkerna.
2. förekomsten av arter som är representativa för välhävdade växt- och djursamhällen samt grova äldre lövträd i sörmländska ekhagmarker. Exempel på arter som genom ängs- och betesdrift ska bevaras så att de långsiktigt kan föryngra sig i livskraftiga populationer är *vildlin*, *ögontröst*, *rödbena*, *läderbagge*, *ekspik*, *oxtungsvamp*.
3. de hävdberoende växt- och djurarter som är rariteter i bygden, länet eller i landet. Exempel på en sådan art som är hotad eller sällsynt i landet och som långsiktigt ska kunna föryngra sig i livskraftiga populationer är *läderbagge*,
4. de agrara landskapselement som finns inom området, t ex öppna diken och odlingsrösen.
5. gynnsam bevarandestatus för de naturtyper i området som ingår i habitatdirektivets bilaga 2 samt att bevara läderbaggens livsmiljöer i ett långsiktigt perspektiv.

Administrativa data

Objektnamn	Herröknanäs naturreservat
Objektnummer	O4-02-080
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2001-06-15
Län	Södermanlands län
Kommun	Gnesta
Församling	Gryt
Läge	Området är beläget på södra sidan om sjön Misteln, ca 4 km nordväst om Stjärnhov
ID- punkt	6555500/156570
Ekonomiskt kartblad	107 13
Naturgeografisk region	Nr 24, Svealands sprickdalsterräng med lerslättdaler och sjöbäcken
Kulturgeografisk region	Mellanbygd
Fastigheter	Herrökna 1:1, 2:1
Markägare	Eva Ankarcrona och Nils Ankarcronas dödsbo
Förvaltare	Länsstyrelsen

3. VÄRDEBESKRIVNING**3.1 Kulturvärden**

Med sörmländska mått måste Herrökna anses ha varit ett litet säteri. Det kom aldrig att omfatta mer än två mantal på vilken egendomen grundades. Delvis hänger det samman med att fastigheten reducerades av kronan redan 1696. Som jordbruksfastighet har Herrökna kontinuitet från förhistorisk tid, vilket omvittnas av en rad fornlämningar. Namnet Ökna är vanligt förekommande i Södermanland. Enligt ortnamnsforskning har ordet samma innebörd som "öken" och betecknar ödemark/utmark.

Landskapet, som det framträder på arealmätningen från år 1822, innehåller alla de drag som får anses typiska för den centrala sörmländska odlingsbygden. Åkerbruket bedrevs som tvåsäde. Bortsett från några minde ängar kring säteriet så bedrevs ängsslåtter i större skala på Herröknanäs. Denna äng var uppdelad på Storängen och Näsängen. Storängen och Näsängens olika delar betecknades som "kärrvall", "sidvall" (på näsets smalaste del) samt "hårdvall". De centrala, kuperade delarna betecknades som "skarp hårdvall". Området tycks då som nu ha burit ett glest ekbestånd. Landskapets fortsatta förändring kan man följa genom att jämföra med häradskartan från sekelskiftet. Slåtter bedrevs fortfarande på sidlänta kärr- och sidvallar medan övrig ängsmark sannolikt övergått till att betas.

3.2 Spår i landskapet

Flera inventeringar har gjorts inom området men inga kultur- eller fornlämningar är kända på näset med undantag av att odlingsspår i form av öppna diken, odlingsrösen och brukningsväg har uppmärksamats.

3.3 Naturvärden

Herröknanäs är en halvö i sjön Misteln. Halvön består av två höjdplatåer med berg i dagen, vilka omges av morän. Mellan dessa höjdplatåer ligger ett låglänt område som nästan alltid är översvämmade på våarna. Mot skogarna i söder stiger terrängen åter. Den södra delen av själva näset utgörs idag av betesmark och slåtteräng. Mot sjön, främst på näsets norra del, uppträder utmed sjön ett glest trädbestånd. I norra delen av näset finns omväxlande slutna partier samt halvöppna gläntor. Trädsiktet på näset domineras av gammal och grov ek. Inslag av äldre asp, klibbal, lind och björk förekommer inom området. Tall och gran finns främst på näsets norra och nordöstra del där det också finns ett fiskgjusbo. I områdets östra del, utmed sjön, finns smärre partier som utgörs av blandskog. I samband med den "Jätteträd-inventering" som genomförts har följande träd noterats:

Lokal	Trädslag	Omkrets (cm)	Håligheter med mulm (skala 1-4)
Herröknanäs ekhagar	Ek	500	1
Herröknanäs ekhagar skogskanten	Ek	512	3
Herröknanäs ekhagar	Ek	692	3
Herröknanäs ekhagar	Ek	585	0
Herröknanäs ekhagar	Ek	502	2
Herröknanäs ekhagar	Ek	520	0
Herröknanäs ekhagar	Ek	503	3
Herröknanäs ekhagar	Ek	661	2
Herröknanäs ekhagar	Ek	675	1
Herröknanäs ekhagar	Lind	407	0
Herröknanäs ekhagar	Lind	409	0

Herröknanäs är förhållandevis väldokumenterat och har stora naturvärden. Värdena är främst knutna till områdets äldre lövträd, framförallt ek men även lind samt till de gamla betesmarkerna och slåtterängarna. Även lundfloran i skogsbackarna är intressant.

Naturvärden knutna till gräsmarkerna

De öppna markerna är i regel bevuxna med en artrik ängs- och hagmarksvegetation med arter såväl ur lundernas som naturbetesmarkernas flora. I den ogödslade grässvålen förekommer bl.a. *solvända*, *kattfot*, *fältgentiana*, *låsbräken*, *vildlin*, *rödkämpar*, *vanlig ögontröst*. I lövskogsbevuxna delar av lundkaraktär påträffas *underviol*, *vårärt*, *lungört*, *desmeknopp* och *gulsippa*. Inom området bedrivs miljöövervakning med avseende på vegetationsförändringar.

På de öppna ängsmarkerna häckar regelbundet *rödbena*, *tofsvipa* och *enkelbeckasin*. Årsviss uppträder *kornknarr* på de fuktiga slåttermarkerna.

Naturvärden knutna till lövträden – lavar, svampar och insekter

De grova träden inom området utgör hemvist för en rad olika djur och växter. Exempel på detta är *läderbaggen*, som är en god indikator för höga naturvärden knutna till gamla ädellövträd huvudsakligen ekar. Förutom *läderbagge*, hyser området också flera insekter som till exempel *skeppsvarvfluga* och *orangevingad kamklobagge*.

De grova lövträden har dessutom gett upphov till en rik och sällsynt kryptogamflora. På de äldre ekarna växer sällsynta lavar. Bland annat förekommer *ekspik*, *lunglav*, *gulpudrad spiklav*, *hjälmbrösklav*, *gul dropplav*, *rödbrun blekspik*. Bland intressanta vedsvampar finns *bleticka* och *oxtungsvamp*.

3.4 Nuvarande markanvändning

Området i sin helhet hävdas idag som ängs- och betesmark av jordbruksarrendatorn vid Herröknas. Under 1990-talet har rätt omfattande restaureringsåtgärder vidtagits, främst i anslutning till ängsmarkerna. Arrendatorn har idag EU:s miljöstöd för skötseln av ängs- och betesmarkerna.

3.5 Anordningar för friluftslivet

En enkel parkeringsplats kommer att anläggas i anslutning till länsväg 862, ca 300 meter väster om infarten till Herröknas.

Parkeringsplatsen får även disponeras av markägaren som virkesupplag under tiden 15 november- 31 mars varje år om det skulle behövas. Övrig tid under året får parkeringsplatsen användas som virkesupplag under högst 10 dagar på en begränsad del av ytan och under förutsättning att det inte nämnvärt försvårar för allmänheten att utnyttja parkeringsplatsen.

3.6 Tillgänglighet

Från parkeringsplatsen leder en brukningsväg in i reservatet.

3.7 Slitage- och störningskänslighet

Med nuvarande besöksfrekvens är slitaget av ringa grad.

3.8 Tillsyn

Ingen tillsynsman torde behövas för området.

3.9 Information

En informationsskylt om naturreservatet kommer att sättas upp i anslutning till parkeringsplatsen och eventuellt på någon annan plats i reservatet. Alla informationsskyltar kommer att innehålla information om Life-fonden. I alla trycksaker som tas fram gällande reservatet kommer Life- logon att presenteras.

3.10 Litteratur

Det gamla i det nya, länsstyrelsen

Lantmäterikartor

Ekonomisk karta från 1881 från Lantmäteriet i Nyköping.

B PLANDEL

4 Disposition och skötsel av mark och vatten

4.1 Övergripande mål

Målet med skötseln av området är att bruka ett odlingslandskap tillhörande en typisk sörmländsk herrgårdsmiljö som växt fram genom betesdrift och ängsbruk.

- Områdets skötsel ska huvudsakligen grundas på den tidigare markanvändningen.
- förutsättningar för djur- och växter som är knutna till äldre ekar, t ex trädlevande knappnålslavar (ekspik) och vedlevande skalbaggar (läderbagge) ska vara gynnsamma.
- förutsättningar för hävdgynnade djur- och växtarter som finns i ängs- och hagmarker ska vara goda, t ex ögontröst, rödbena och tofsvipa.
- kulturhistoriska spår och lämningar ska synas som en del i historiska markanvändningen.
- reservatet ska vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet.

4.2 Områdesindelningar och skötsel

Nedanstående riktlinjer är generella. Detaljerna när det gäller skötseln av området ska regleras i ett eller flera skötselavtal med brukare och/eller entreprenörer. Arealerna avser markerna efter restaureringen.

4.3 Riktlinjer för skötsel av olika markslag

Jordbruksmark

Naturlig hagmark	14,5 ha
Naturlig äng (slåtteräng)	12,0 ha
Fossil åkermark (numera betesmark)	5,5 ha

5 Preciserade kvalitetsmål:

Hagmark, slåtteräng och fossil åkermark ska skötas så att:

- hävdberoende växter och djur ska kunna leva kvar och stärka sin förekomst. Exempel på växter som bör öka i mängd i hagmarken är *darrgräs*, *jungfrulin*, *ögontröst* samt trädlevande *knappnålslavar*. Insekter som bör öka i mängd är *läderbagge*. *Tofsvipa* och *rödbena* ska ha goda livsbetingelser.
- livsbetingelserna för lövträd, främst ek och andra äldre lövträd, förbättras bland annat genom frihuggning. Återväxten av ek skall garanteras.

2001-06-15

231-4790-2000

- svampar, lavar och insekter som är knutna till de gamla lövträden och till död ved ska ha goda livsbetingelser,
- kulturspår (odlingsrösen, hamlade träd, brukningsväg) ska vara synliga och kunna sättas in i ett historiskt sammanhang.

Skogsmark

Lövskogslund (extensivt bete)	1,5 ha
Äldre tallskog (extensivt bete)	0,3 ha

Preciserade kvalitetsmål:

Lövskogslund ska skötas så att:

- träd- och buskarter såsom lind och hassel kan utvecklas och nå biologisk mognad
- arter knutna till lundmiljöer, såsom exempelvis gulsippa, trolldruva och hasselticka fortlever i området
- all död ved ska lämnas

Äldre tallskog ska skötas så att

- tallar får utvecklas och nå biologisk mognad
- all död ved lämnas
- arter knutna till gamla tallar t.ex. tallticka fortlever i området

Skötsel av naturtyper:

Ängsmarken

Naturvårdsinriktat ängsbruk. Normalår slås ängsmarkerna med knivslätterbalk eller nyslipad rotorslätteraggregat under senare hälften av juli, varefter höet bortförs. Därefter efterbetas ängen av nötkreatur så länge det finns tillräckligt med bete, vilket det normalt brukar finnas till månadsskiftet oktober/ november. Det är viktigt att ett tillräckligt antal betesdjur finns till förfogande.

Hagmarken

Naturvårdsinriktad betesdrift ska ske med nötkreatur. Normalår ska betespåsläpp ske första veckan i maj och fortgå fram till månadsskiftet oktober/november. Ett tillräckligt antal betesdjur är en förutsättning för att målet med skötseln av betesmarkerna ska nås. Om betestrycket är för lågt försvinner många av de hävdgynnade arterna. Lämplig beläggning är 1,0 – 1,5 djurenheter/hektar (nötkreatur äldre än 1 år). Vid alltför svagt betestryck ökar t ex förekomsten av lövsly (t ex *klibbal*, *lind*, *sälg*), *nypon* och *bladvass* - arter som trivs när hävden är svag. Marken skall vid betesperiodens slut på hösten vara väl avbetad. Det är viktigt att årliga underhållsröjningar kommer till stånd i hagmarkerna, för att hålla tillbaka lövsly som djuren inte äter.

För att ge gynnsamma livsbetingelser för äldre ekar måste skötselåtgärder komma till stånd, t.ex. frihuggning och ljushuggning. För att säkra kontinuiteten av gammal ek, skall träd i olika åldrar sparas. Förutom detta är det viktigt att skapa goda förutsättningar för ekens förnygring i hagmarkerna. Detta kan bl.a. ske genom att låta *slån/nyponbuskar* stå kvar på lämpliga ställen som skydd för yngre

plantor. Vid restaureringsarbeten skall åtgärder utföras vid sådan tidpunkt att markskador undviks vid transporter.

Skogsmark

De slutna lundpartierna samt den gamla tallskogen skall lämnas i stort sett orörd men betesdjur får ströva fritt.

Äldre (fossil) åkermark

Åkermarken inom området brukades senast som åker (plöjning) på 1950-talet. Idag påträffas en mängd ängs- och hagmarksörter på den f.d. åkermarken, bland annat *ängsskallra* och *ögontröst*.

Hamling

Nyhamling av yngre träd kan komma att företas i begränsad omfattning. Ett antal grova lindar med äldre hamlingsspår kan, om man beaktar risken att skada träden, återhamlas försiktigt. Vid återhamlingen bör följande beaktas.

Livgrenar sparas på de träd som återhamlas, något som väsentligt ökar trädets överlevnadsförmåga och ger omväxlande skugga så att uttorkning ej sker vid hamlingssnitten. Efter några år, när träden fått en ny "lövtaekskrona", tas successivt livgrenarna bort.

4.4 Behandling av skötselområden

Skötselområdena behandlas här nedan översiktligt. Inledningsvis görs en översikt över den skötsel som gäller för respektive skötselområde. En prioritering mellan de olika områdena har gjorts, som visar angelägenhetsgraden 1 och 2.

Översikt över skötseln i de olika skötselområdena

Skötselområde	Skötsel	Prioritering	Istandsättning
1	Bevarandeariktad betesdrift	1	Röjningar/avverkningar
2	Bevarandeariktad betesdrift	1	Röjningar/avverkningar
3	Bevarandeariktad ängsbruk	1	Viss röjning
4	Bevarandeariktad betesdrift	2	Röjningar/avverkningar

2001-06-15

231-4790-2000

Detaljerad behandling över skötseln i de olika skötselområdena

SKÖTSELOMRÅDE 1

Areal: 14,0 ha

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av halvön Herröknanäs. Vid den yttre delen av halvön finns partier med övervägande sluten ädellövskog av lundkaraktär med mycket lind (registrerad nyckelbiotop nr: 10H 1D 15). Dessutom förekommer rikligt med gammal grov hassel. Den mellersta delen av området domineras av öppen, betad hagmark med ett glest trädsikt av grova ekar med inslag av lind, asp, al och björk.

Mål:

Bevarandeinriktad betesdrift. Trädbärande hagmark innehållande äldre ekar med ersättningsträd. Lövtäktsträd hamlas regelbundet. Bevara och utveckla lundkaraktären och den gamla tallskogen inom ett område på den norra delen av halvön (ca 1,8 ha), genom att lämna området utan åtgärder. Området är markerat med snedstreck på kartan som tillhör skötselplanen. Betesdjuren skall dock kunna ströva fritt även inom detta område.

Skötsel:

Hagmarken skall restaureras, detta gäller i huvudsak den norra delen av skötselområdet. Inom det ädellövskogsdominerade lundområdet med grov hassel skall inga restaureringsåtgärder sättas in med undantag för borthuggning av insprängd granar i den mån det förekommer. I den äldre tallskogen som ligger insprängd i hagmarkerna, skall heller inga restaureringsåtgärder sättas in. Den restaurering som skall ske utanför dessa områden skall utföras under två etapper. Även inom dessa områden skall all gran som växer inne i hagmarken tas bort. Nyhamling skall prövas på enstaka lindar nordväst om det ovan beskrivna lundområdet. Enstaka lindar som kan lämpa sig för hamling finns också sydost om detta område. Återhamling skall ske i begränsad omfattning och med stor försiktighet. Återhamlingen bör ske med engreppsskördare. Utmed vissa strandängsavsnitt tas träd och buskar bort så att en öppen strandlinje erhålles. Bevarandeinriktad betesdrift. Området betas normalt från första veckan i maj till månadsskiftet oktober/november.

SKÖTSELOMRÅDE 2

Areal: 2,2 ha

Beskrivning:

Västra delen av reservatet. Området utgörs av strandpartier, naturlig hagmark samt f.d. åkermark. Den höjdrygg som ligger i hagmarken är delvis igenväxt med ung tall, gran, björk och en. Utmed stranden växer en bord av klibbal.

Mål:

2001-06-15

231-4790-2000

Bevarandeariktad betesdrift. Glest träd- och buskskikt på höjdryggen av framförallt ek och en. Någon enstaka gran skall lämnas för att utvecklas till hagmarksgran.

Skötsel:

Avverkning- och röjningsinsatser inom partier där träd- och buskskiktet har slutet sig. På höjdryggen tas framförallt granen bort. Utmed vissa strandängsavsnitt tas träd och buskar bort så att en öppen strandlinje erhålles. Ekar frihuggs. En del enebuskar lämnas. Åtgärder sker under ett tillfälle. Bevarandeariktad betesdrift. Området betas normalt från första veckan i maj till månadsskiftet oktober/november.

SKÖTSELOMRÅDE 3

Areal: 11,2 ha

Beskrivning:

Ängsmark som utgörs av sidvall- och hårdvallsäng som är bevuxen med gamla eksolitärer.

Mål:

Hårdvallsängen, innehållande äldre ekar samt den öppna sidvallsängen sköts med ett bevarandeariktat ängsbruk.

Skötsel:

Klibbalsbeståndet som etablerat sig i områdets östra del skall inte tillåtas sprida sig utanför de blötaste partierna. Al- granskogen som växer i en smal zon i de fuktiga partierna strax innanför reservatsgränsen i sydväst bör få stå kvar. Möjligen kan något enstaka träd tas bort. Unggranskogen som växer kring de gamla ekarna nära reservatsgränsens sydvästra del skall röjas bort och därefter hållas efter. Samtliga stubbar från avverkade alar bortfräses i ängens västra samt östra delar. Området slås i andra hälften av juli varefter det efterbetas.

SKÖTSELOMRÅDE 4

Areal: 6,9 ha

Beskrivning:

Östra delen av reservatet. Betad hagmark innehållande f.d. åkermark, naturlig hagmark samt strandpartier. Längst i öster finns en gammal grov alskog av lundtyp med grov död ved, markerad med snedstreck på kartan som tillhör skötselplanen, (registrerad nyckelbiotop nr: 10H 1D 19).

Mål:

Bevarandeariktad betesdrift. Trädbärande hagmark innehållande äldre ekar med ersättningsträd. Äldre lövträd (främst alar) fortlever utmed stranden och i fuktig/blöt mark. Gammal orörd alskog.

Skötsel:

Avverkning- och röjningsinsatser inom de partier där träd- och buskskiktet har slutet sig bortsett från det ovan beskrivna området med grova alar och grov död ved som skall lämnas orört. Åtgärderna sker under ett par olika tillfällen. Utmed vissa strandpartier öppnas gläntor. Bevarandeariktad betesdrift. Området betas ihop med hela arealen under de två första veckorna i maj. Därefter stängs områden ifrån och slås samtidigt som ängsmarken och betas sedan från mitten/slutet av juli till betessäsongens slut.

5. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV**5.1 Övergripande mål**

Naturreseptatet ska kunna nyttjas som ströv- och rekreationsområde. Besökaren ska få en översiktlig information om reservatets olika värden, syfte med skötseln och vilka villkor som gäller för allmänheten.

5.2 Åtgärder och skötsel

- Informationsskyltar framställs och sätts upp vid parkeringsplatsen som kommer att anläggas i anslutning till reservatet.
- Vägvisning till reservatet från parkeringsplatsen.
- Stättor anläggs i stängslen för att underlätta för allmänheten att ströva genom betesfällorna.

6. Tillsyn

Någon särskild tillsynsman för reservatet erfordras inte.

7. Jakt och fiske

Inga begränsningar i jakt och fiske är aktuella.

8. Uppföljning

Effekterna av utförda åtgärder skall alltid följas upp. Detta är nödvändigt för att kunna se om målsättningen, att gynna preciserade natur- och kulturmiljövärden uppnås. Har åtgärderna varit ändamålsenliga och står kostnaderna i proportion till resultatet? Uppföljningen skall också ligga till grund för ändringar i skötseln och revidering av skötselplanen.

För att kunna göra en uppföljning måste man känna till utgångsläget. Före och efter varje åtgärd ska dokumentation utföras när det gäller berörda natur- och kulturmiljövärden.

Uppföljningen delas in i två delar:

A. Årlig dokumentation**B. Noggrann metodisk uppföljning, ungefär vart 5:e - 10:e år****Årlig dokumentation:**

Varje år ska utförd skötsel/hävd dokumenteras enligt följande:

- datum för betespåsläpp och installning
- antal betesdjur som släppts inom områdets betesmarker, djurslag/ras
- förändringar i antal betesdjur och djurslag under betessäsongen samt datum för dessa
- iordningställandeåtgärder
- årets klimat (temperatur och nederbörd), eftersom det påverkar fodermängden och avbetningsresultatet

Djurhållaren är ansvarig för den årliga dokumentationen.

Noggrann metodisk uppföljning:

Vegetation:

Vegetationen inom ängs- och hagmarker följs upp med lämplig metod (t.ex. art/areanalyser) vart 10:e år. Särskilt värdefulla arter följs upp genom artövervakning.

Epifytiska lavar:

Epifytiska lavar dokumenteras och följs inom vissa områden på utvalda träd. Träd som väljs skall både växa i solexponerat och i skuggigt läge. Uppföljningen skall särskilt inriktas på rödlistade arter.

Vedlevande insekter:

Genom att använda fallfällor eller andra lämpliga metoder som kan komma att tas fram skall en uppföljning av vedlevande insekter ske minst vart 10:e år.

Uppföljningen genomförs med den metodik som rekommenderas av entomologisk expertis vid t.ex. artdatabanken och Naturvårdsverket och som medger jämförelser med tidigare resultat.

Uppföljningen samordnas med miljöövervakningen i länet.

9. EKONOMI OCH SKÖTSEL

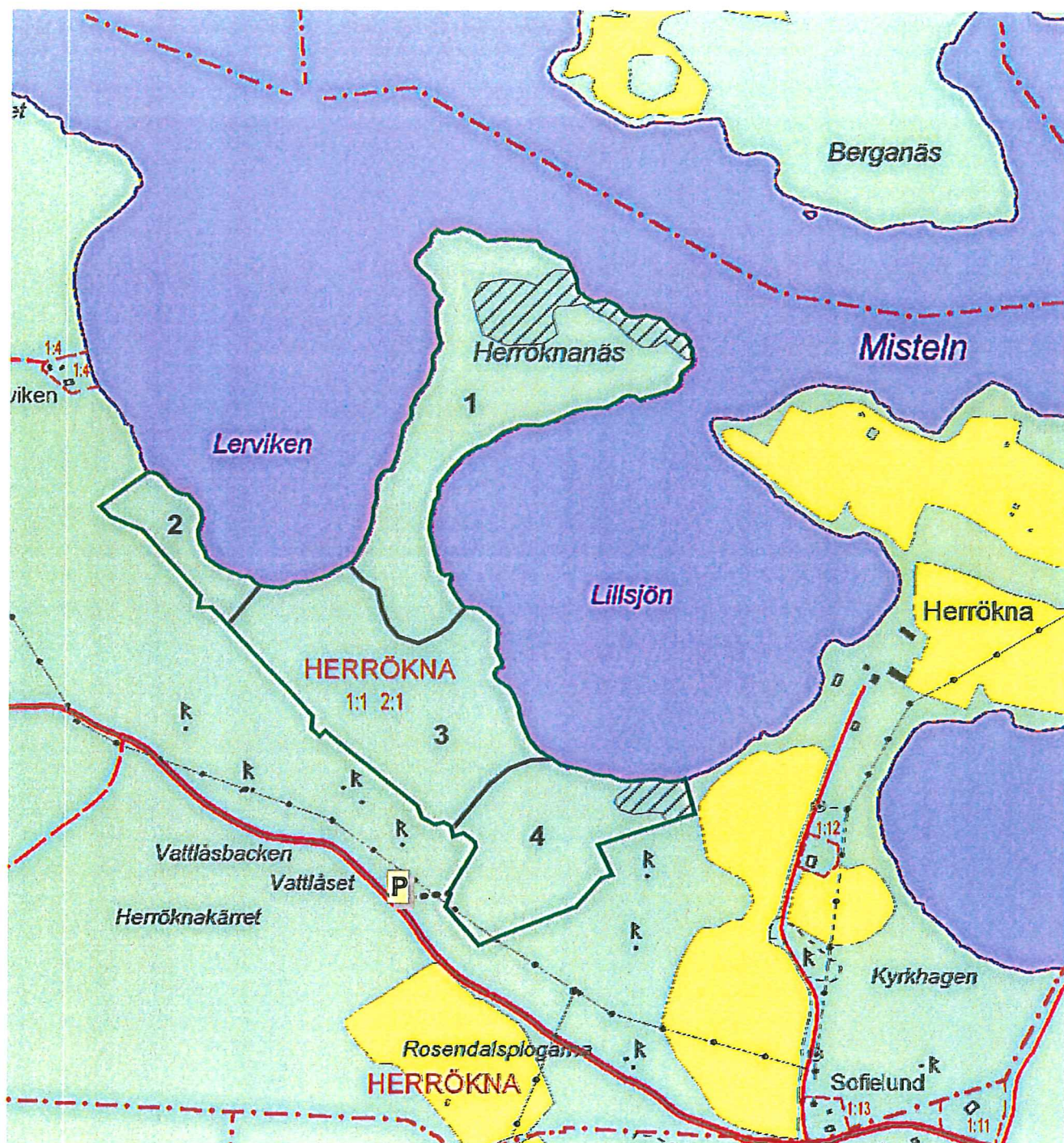
9.1 Skötselfrågor

Iordningställande av hagmarksbete, stängsling m.m. upphandlas och regleras i avtal.

Informationsskylt över reservatet tas fram av länsstyrelsen.

9.2 Ekonomi

Löpande skötsel i form av bete och slyröjning finansieras för närvarande av EU:s miljöstöd. Övriga restaureringsåtgärder och anordningar som bedöms erfordras till reservatet, bekostas av Naturvårdsverket tillsammans med EU:s Life-fond. Eventuella virkesintäkter i samband med restaureringsinsatserna tillfaller förvaltaren.

Ekonomiskt kartblad: 107 13

Teckenförklaring

- Gräns för naturreservat
- Gräns för skötselområde
- Område som lämnas orört
- Stig till naturreservatet
- 1-4** Nummer för skötselområden
- Parkeringsplats

Skala: 1: 10 000

100 0 100 200 meter

